

נאום הח' ל. אשכול

בכינוס ארצי של פעילי המפלגה בהתישבות העובדת
27.5.50 - ישיבה ב'.

לוי אשכול: יש לי הרגשה, שבאחמוספירה שנוצרה, כאשר אדם מחזיל לדבר

במאטריה זו, הוא חייב להתפלל איזו תפילה זכה, תפילה

הדרך א) שהוא בעצמו לא יכשל, ב) שאחרים בויכוח לא יכשילוהו. כי,

דומני, שיש הרבה מן הענין הזה בויכוח שלנו במסך החקופה האחרונה.

יש לפעמים, שבאותן המלים, אנשים שונים רואים או שומעים

משמעות אחרת. זה קרה, למשל, אחי, ואני בטוח שעם רבים מכם, אני חושב,

הרבה עשרות בשנים. אנשים שהיונו יושבים בכנרת וכדגניות, יושבים על שפת

הכנרת וכל גדות הירדן במסך עשרות בשנים, לא חבירונו את המשמעות האמיתית

העמוקה של המלה "כנרת" או "מים", ואז שנים על שנים סובבו עם החמור

והכלו גים מהכנרת להסקרה הבחמה והחי, עד שבא מהנדס זה או אחר (כולכם

יודעים את סמכותיהם) ואמר: "אבל בכנרת זו אפשר להסקרה לא רק את עמק

הירדן, אלא גם להעביר לנגב!" אז הומר התבלול מהעין. הדבר דומה לגילוי

של ניוטון בשעה. בודאי רבים כמוהו ראו שאם זורקים משהו מלמעלה הוא

נופל למטה, אך לא חסיקו מזה כל מסקנה, עד שבא ניוטון והחזיל לראות

את זה כפינים אחרות.

במקום לראות מה נמצא מאחורי כל רקע הענינים, שאחר כך זה

מחבטא בשתי מלים "עבודה שכירה", מחזיל הויכוח על עבודה שכירה בקבוצה,

ואז זה הורס את היסוד המוטרי של העבודה בקבוצה ונשכח כל הענין עצמו.

היות ויש מישהו, שרק הויכוח הזה ובך להציגו זה ענין חייו, חרי אנו

נסחבים אחריו שטיעה כזאת והטכרה כזאת של הענין...

זו יכולה להקרא עבודה שכירה, ובודאי עוד תסמנו ממני שאינוני

מהלהב אצא מזה. אך אפשר לקרוא לזה גם עבודת הצלה, פדיון שבועיים, הרמה

חרבותם וחיייהם ורוחם ונשמתם של העולים. זה אותו הדבר. (והב, חנו דרכים

אחרות!) אבל זוהי השאלה: במסך עשרות שנים, חוץ מהדורות אלפנינו, חסינו

וציפינו ליום בו הבוא העליה הגדולה החמונית. והנה חוד מעלתו של העם

היהודי הגיע ומגיע בהמוניו, כאשר הוא מגיע. אולם, חברים, חוד מעלתו

זו מגיעה בכלוריי טחכות פיסיים (והייתי רוצה שלא יבינו אודה רע, אם זה

יגיע לחוד מעלתו זו). גם רוחניים, גם חברותיים, גם חנועתיים, והשאלה היא:

איך אנחנו, ארץ-ישראל ובחוכה חנועה העבודה, ובחוכה מפלגת פועלי א"י,

ובחוכה כל אותם גרעינים והגופים והארגונים, שהסכמנו במסך כל עשרות השנים

האלו להיות נושאי הכנין הזה ונושאי העסקים הזאת והתקנה הזאת, איך נושא זה יקלוט אותם.

לא שמענו במשך שנים רבות תלונות: מדוע פועלי חל-אביב

אינם שולחים שליחים לארגן את "החלוץ" בארצות הגולה? לא מסום שלא היה מקום לזה. אך מעולם לא התחפנו בזה, שמכיון שהם אינם שולחים, אז לא צריך. רוטמי רשומות, בידוק-נא, האם הייתה פעם תקופה, שפועלי ארץ-ישראל, בהמוניהם נהרו לקבוצה ורק עכשיו לא? האם זה שחרר בסתיו או עמר את הספורים האלה, אחר דאו או עצמם עובדים או קטר ההולך לפני הרכבת, שאם האחרים אינם עובדים אז גם הם אינם צריכים לעבוד?

הכריזו אני שומך להנחה, שזה לא פתרון. לא זהו הפתרון.

זה גם לא פתרון במסדר האריתמטי, שבו יחבטא הדבר, גם אם יבנסו לקבוצה ולקבוצה עוד אלפים אחדים של אנשים. הלא גם הויכוח הזה חסדה בו לעמים חכמות. כי הלא כולנו יודעים, שבמשך כל השנים זה ישנו, היה ויהיה, פתוך כל מיני נימוקים ובגלל כל מיני צרות. אבל - טוב - אינני משיג זאת כפתרון, אבל אני אומר, שאנחנו, הספורים האלה שחינו כל השנים את הפרוב-ליסוח לעמקן ועד חומן, איננו חיים עכשיו, לרגל כל מיני צרות, את השאלה הזאת. אין אנו חיים אותה לעומקה. בודאי, אנו רואים, יודעים, יודעים מטפריים.

הכריזו זאת גם לא שאלה של 90,000 במחנות. טוב, ירדה לעצמו

העם היהודי הוצאת עוד כסף על הרושבים במחנות, בין אם אלה יהיה 90,000 אלה או עוד 150,000-200,000 נוספים כל צנח. לא תחדרו בו שאינני רופה בעליה יהודים גדולה. אבל אגלה לכם סוד, שזה כבר שבועות רבים, שאני מטרר קצה את החיים גם לבן-גוריון וסופן: היות וכשל כזה המארגן, הקולט, המקליט, העוזר להביא אותם ארץ כן, באותם המעגלים שצריכים היינו להביאם, אני רואה חורבן בעליה הסטיכיה הזאת. ואז אני בא למסקנה ואומר: פחות. אז זאת החילמה, חלרית. אין מנוס ואין להמנע מזה, או שאנו מגלים בתוכנו כוחות למעלה ממה שאנו יודעים שיש בנו.

נדמה לי, שאני יודע מה לוחץ על אנשינו וחברינו גם כמנסב

ובקיצוץ. אני יודע כל מה שצטר עליהם כמנסב כל השנים ובימי המלחמה, וגם גילי זה המארגן... אבל אני יודע, שהעם הולך באלפיו ארבה. חברים, כמורה שאני עושה קצת את מלאכה התקלטה הזאת, יחכן שיש לי יותר סגות ולילוח של נדודי-שינה, דוקא בגלל העסקים הזאת, אני טואל את עצמי וחייב

לכאול את עצמי: טוב, יש הפלה יהודים. אבל יאן אני מוביל אותם? לאן
 אני מוביל אותם במובן ארץ-ישראל? לאן אני מובילם במובן חנוכה?
 במובן של עבד טוב, במובן של תנועה הפועלים, אותם ואם ילדיהם? מי
 מגדל אותם, מי מחנך אותם? מי מדרוך אותם? - שמעתם קול דממה דקה על
 10_15 בחורים וכחורות צעירים, המנסים לעשות משהו. (קריאה: יש עוד!)
 הלא יאן טוב. אני מדבר על דבר הישועים החדשים הללו. אבל אני רואה,
 שהוצר להתוכח הוא גדול. אם כל, אדבר קודם חפישה רגעים על הגדולות
 והנצורות דעשה כל ציבור. זה מספיק? כאשר אגמור חפישה רגעים אלה על
 נושא זה, חנו לדבר! כי בסגים האחרונות דבק איזה דיבור בנו: שלא מחשבים
 אתנו, שלא מעודדים אותנו וכו'. זה דיבור! אדבר אישוא חפישה רגעים
 על החילוח והתשכחות והנצורות העשירי כל יום. אבל לעומת מה שצומד עכשיו
 לפנינו - זה לא מספיק וזה איננו דולח!

מה אני יכול לעשות? אני יודע, יש מדריכים בישובים הגדולים
 הללו. נקח 100 משפחות ואחר כך נקח 200 משפחות לאיזו נקודה. ואני אומר
 לכם, שהחברה צדקה. אנחנו יוצרים, אולי לאורך ימים, אותן העיירות ממקומות
 גלוחים וארץ מוצאם, ככל: בחפישה ובגישה וכוחם ובהערכת העניינים.

אני מוכן להסכים ב-100%, ותאמינו לי שאינני אומר זאת לשם
 ויכוח, סקרים ועוד חברים אחרים כולם צודקים. בקוצם יש הרבה חברים,
 יש מועמדים, נוסד. קנה לקלוט. יש מסק, מרחיבים מסק. יש כל מה שיש.
 אולם, גם לאחר שאני מסכם ומניח שהכל צודקים, אני, בכל זאת, שואל:
 מה לעשות? וצריך לסמור על הכלי. ואם רוצים לסמור על הכלי ועל מכנהו
 המסקי ומכנהו החכמי, מה יכולות להיות שתי דעות: א) מתוך ההתפרצות
 יותר לעבודה כללית, אולי גם תבוא עזרה לכלל הקסן יותר: ב) שאינני
 יכולים לעשות יותר. ואם כך, חברים אם איננו יכולים יותר, אז צפויה לנו
 טעלה כאשר לא הארנו לעצמנו מעודנו.

אני רוצה להגיד, בכל זאת, שבסביבה הזאת, החיטבותיות, היו
 הקופות - והן חתינה גם מהר-מהרתיים - שהיו נסיונות כל פעם להתפרץ
 מתוך הדיתמה, למרות זאת שהעגלה היתה המיד כבדה. חיונה אני שאיג שאלה:
 טרוע, בכל זאת, לפני חניה יכול היה להישמע בקופה וריקה או בקופה
 חדשה הקול: "ניחן את המסק לצעירים ואנו נלך למקום אחר!" יהיה זה בלתי
 רצוני ויהיה זה קצת מסורף. שאנחנו הגדולים נגיד להם כך. אבל היה איזה
 דבר! היתה חפישה או חנוכה, שכל זה רק החלוחת הן. העא יבואו פעם ימי-
 גדולות. צריך יהיה לפנות דרך, או לכרוב אותם אתנו.

אני מקבל, שיש גבולות למה שהקבוצה והקיבוץ הגדול ביותר יכול להכניס וביחוד כשסחיה. אולי בענין זה אני עוד מינימליסט יותר מאחרים. אבל, חיונה וחברים אחרים, האם אזנכם איננה קולטת פה וסם, כאשר אנו אומרים זאה פועלים צריכה לקלוט הארץ כולה (לפחות זהו) ולא הנהלת המחנות, כי אם הארץ כולה מדין ועד באר-שבע (קריאה: ועד אילתו) ובארץ כולה אנחנו יושבים (מדין ועד אילת יש מסקי עובדים), האם אני טועה בהרגישי והחשבי, שיש הרבה מאוד מקומות וחברים, הרואים גם את זה כצרה ובאסוף לא, חיונה, אינני טועה. ושוב, זה מחיל מחוץ מרכזים עוינים ואויבים למפלגת פועלי א"י ואחם נדבקים קצת. אז באה ההסכרה...

במובן, בקבוצה זה קשה. האם הרגיל איננו רוצה לחיות חיי קבוצה, או שצריך להחזיק בזה חינוך והסברה, אם יעבוד אים בקבוצה ועל-ידו יעבוד אחר שיקבל 1,5 לירות ליום, הרי גם הראשון ירצה לעזוב את הקבוצה... אם כן, מה לעשות? האם צריך להתוודע לזה, לאל, משק הפועל בארץ-ישראל הוא מפורז בשטחים די רציני ית. אז על מי זה צריך היה לחתוך את הדבר לאורך כל העפה ולהתבטא. לחברים החושבים שמה אני מפרוז, אגיד, עלי עצמי היה ויכוח עם חברים אנשי קבוצה וקיבוצים בנידון, ואני גם יודע, שיש חברים החסיקים מזה מסקנה: שמה גם לוי אשכול אינני נאמן לדרך הזאת?...

אני רואה את מרכז הדברים או המסמר בשאלה הנוקבת שבה אנו מתחילים ומחשבים דרכים. ושוב, איננו מדבר על העבודה העצמית, אבל הדגש הוא על זה שיעבוד פועלים ולא יקבלו סכר. היתה הצעה סאנשים יכנסו לשנה ראשונה ואחר כך נראה. אך יכול להיות גם נסיון אחר: דוקא בשנה הראשונה (וזה לא כל כך מוזר) לשלם להם. אם אני מחפש דרכים לבוא במגע אינטימי, אני יכול לחשוב: שמה זה ייזכק גם כן? היתה אומר, אולי: בשנה הראשונה, כדי למשוך את האנשים, לשלם להם הפלוט מלא, וכעבור שנה נעשה אחם חשבון. כינתיים יכירו את בית הספר, את ילדינו ואת חיינו. (כ"צ ישראלי: מה אתה מחיל לעשות) בן-ציון, חשוב על זה! לא דבר רגיל. אבל אני אומר: שמה בכל זאת? (כ"צ ישראלי: אם יקבל הסנה שתי לירות, אז ירצה בשנה הבאה 3 לירות) אבל לכסיו. בן-ציון, בכל זאת, מה הסדרנו? אינני מציע זאת כמחרון. כי 5,000-10,000 איש לא יפתרו את השאלה. אבל 10,000 איש כאלה גם אם לא ירצו להיבאר כעבוד שנה, הרי כצאתם מהקיבוצים והקבוצות, יהיה להם מסען כזה שיוכלו להיות גם עליהם אצ לחבריהם. זה מקרב אותם לענין. זה משליך אותם לתוך הנבכים הללו, סנקראים מאות אלפי יהודים כמו שהם, שהם באים וחיים במחנות ואנחנו עכשיו מוציאים אותם, אינני יודע איך.

אין גם חשט כזה: שהפרט הרבה של האנשים שאנו מסדרים אותם

במצב זה יהיה כזה. גם שם ישנם באוהל 2-2 משפחות מרוכזות לורים.

אסכס. זה לא ויכוח על עבודה עצמית ועבודה שכירת. אין כזה

ענין. במור החרון שאלה כמפלגה של קליטה עליה - אין לזה ערך. לקבועה -

זה ענין קשה. מפני שאלה הם, ככל זאת, היום בחדר-אוכל אחד, וגם הענין

המוסרי.

במורה שזה הכרחי - זה היה, ישנו ויהיה. אך זה אינו פותר

הרבה. אבל היום יש הייץ בין המקסור הזה ובין כל אותו ענין הנקרא

קיבוץ גלויות והסויות זכם לעשיה. אני יודע, שהוא מספל באלפי נערים.

לא השכלנו עד עכשיו להפוך את זה למנוף. מתוך היום יוור אינסימיים, אפשר

וחכואנה גם הצעות אחרות.

כאשר אני טומט פה, חברים, על הנתייה ללימודים, לאוניברסיטאות

(ואני מוכן לקבל את זה) אני עושה את עצמי ללא סופולארי, אבל אני אומר

שזה לא טוט. אין לנו כהנדסים, אין טכנאים, אין גננות ואין מורים.

השאלה היא הרבה יותר רחבה, ואי אפשר לראות את הדברים רק מתוך חוג

יותר סגור. ואני רואה, וההוג ההתייבבותי הסתגר, אף כי זה בא בתוקף

צדדיו ובתוקף הענינים כפי שהם, אבל הסתגר.

כלפי החיים הללו על יסודותיהם המוסריים, החברתיים

והכלכליים המשקיים, תקופה זו כל כך רחוקה ממה שמחייבות האניות המביאות

אלינו עולים. (ב"פ ישראל: זאת שנסה, לוי!) אבל, בן-ציון, כשביל

הנססה כודאי היא צודקת. פלצות אוחזת בי, כאשר אני רואה עשרות אלפים

ילדים ביסודיים האלה ואינני יודע עם מי הם יהיו מחר. ומה שנחוץ לתנועה

שלנו, הרי זאת איזו התעלות (ואני אומר זאת ברצינות) על עצמנו אני יודע,

שהמטא המוסך אוחנו לקרקע ולענין ולחיים הוא כבד. נחוצה התעלות כבירה

לקפוץ מתוך העור.

תקראו לזה "מפלגה של 80,000 איש". היתה איזה נימה מיוחדת,

כאשר דברו על מפלגה של 80,000 איש. אנו יודעים, שבזה כלולים עשרות

אלפים אנשים חדשים גם הם, שרק אתמול-ששום באו. אבל יש בהם היסוד

של הקבוצה הומושב ושל הפועל בעיר. והמפלגה הזאת צצ נחמעת לצאת מעורה.

זה יכול להיות בצורה כזאת או אחרת תקום. נניח, איזו הבורה של 2,000 או

של 3,000 איש, של באות ואלפים אנשים אנשי המפלגה, ולא שאחד רק יראה

את הבתובה על השני, אלא שנגיד: נעשה את זאת כדרכנו נקח את היחוב

בקאסטל, בהרי ירושלים, נדריך איתו ואת ילדיו לתורה ולדרך-ארץ, ואולי גם מיסודו מהנוער. או י זה יחדור ללבנו.

הייתי רואה בזה סיפור גדול, אילו ידעתי שהמפלגה הגרסה סוף-סוף

לריכוז הכוחות, המתוכננת היא אומרת: הננו ואנו עומדים לסרוח הענין הזה. -

כאשר יגיע הדבר לפרטים, אהיה סוחר לבמה מסכנוחיהם של חברים שלנו, גם בעניני בסחון ובדומה. חושבני שהאחמוטפירה מן הנאומים גם אחמול וגם של כמה חברים.

של היום, היא נסתת זה הענין בספך הויכוח בענין זה של "אחח אפרח אידו מלה חריפה ואתה יוצר מצב-רוח"... כל זה הוא כקליפת השום לעומת הענין הגדול,

והוא: היכולת המפלגה, מיכולת החתישבות (מחר נדבר במקום אחר ונדבר עם

החוגים האחרים) לאאא לעשות זאת? ואם יגינו "לא" - נשב דום ולא נעשה שום

דבר. אבל השאלה היא: היכולת המפלגה להוציא, על אף הכל, אלפי אנשים שהפקידם

יחיה להפוך את העלייה הזאת למה שאמר בן-ציון - לע ע ע ו ב ד , באותה

הרוח שלה החפילנו עשרות כניס?